

RAAP BELGIË – RAPPORT 1052

ARCHEOLOGIE NOTA

Appelbrugparkje te Gent

[DEEL II: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN]

Bureauonderzoek – 2024A357

Proefputtenonderzoek – 2024B189

[COLOFON]

[TITEL] Archeologienota Appelbrugparkje te Gent
Deel II: Programma van Maatregelen
Bureauonderzoek – 2024A357
Proefsleuvenonderzoek – 2024B189

[VERSIE] 8 juli 2024

[AUTEUR(S)] Derweduwen N.

[PROJECTLEIDER] Ryckebusch L.

[PROJECTMEDEWERKERS] Merchie S.

[PROJECTBEGELEIDER] De Mulder J.

[AARDKUNDIGE]

[RAAPPROJECT] GEAP01

[ERKEND ARCHEOLOOG] RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

[BEWAARPLAATS DOCUMENTATIE] RAAP België BV, Begoniastraat 13, 9810 Eke

[BEVOEGD GEZAG] Erfgoedgemeente

RAAP België BV
Begoniastraat 13
9810 Eke
Telefoon 09/311 56 20
E-mail: raap@raap.be
Website: www.raap.be

© RAAP België BV, 2024

RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

[DOOR VERGUNNINGVERLENER IN DE VERGUNNING OP TE NEMEN VOORWAARDEN]

De archeologische resten worden in situ bewaard.

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave.....	3
1 Inleiding	4
1.1 Administratieve gegevens	4
1.2 Samenvatting van het vooronderzoek	4
2 Gemotiveerd advies.....	6
2.1 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek	6
2.2 De aan-/afwezigheid van een archeologische site	6
2.3 Impactbepaling.....	6
2.4 Waardering van de archeologische site	6
2.5 Bepaling van de maatregelen	6
3 Programma van maatregelen – behoud in situ.....	7
3.1 Afbakening van het terrein waar archeologie in situ behouden dient te worden	7
3.2 Strategie behoud in situ	7
3.2.1 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk	7
4 Programma van maatregelen – vrijgave	8
5 Bibliografie.....	9
6 Lijsten van opgenomen figuren en tabellen	10
6.1 Figuren:.....	10
6.2 Tabellen:.....	10

1 INLEIDING

Dit programma van maatregelen is het tweede onderdeel van de archeologienota die door RAAP België werd opgesteld in het kader van het opmaken van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen in het plangebied Appelbrugparkje (Gent). Dit document bevat de adviezen en/of maatregelen die werden opgesteld op basis van het tot nu toe uitgevoerde archeologische vooronderzoek (bureauonderzoek, proefsleuvenonderzoek, beschreven in het bijgaande eerste deel: verslag van resultaten).

Het advies is om geen vervolgonderzoek uit te voeren. De redenering die aan de basis ligt voor dit advies wordt in het hoofdstuk ‘Gemotiveerd advies’ uiteengezet. De verdere maatregelen die aan dit advies zijn gekoppeld worden toegelicht in één of meer programma’s van maatregelen in de daar op volgende hoofdstukken.

1.1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Tabel 1. Administratieve gegevens.

Projectcodes agentschap Onroerend Erfgoed ¹ :			
- Projectcode bureauonderzoek	2024A357		
- Projectcode Proefsleuven	2024B189		
Onderzoekskader	Opstellen van een archeologienota voor de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen		
Erkend archeoloog	RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)		
Naam plangebied	Appelbrugparkje		
Adres	Appelbrugparkje		
Deelgemeente/gemeente	Gent		
Provincie	Oost-Vlaanderen		
Kadastrale gegevens	Gent, afdeling 15, Sectie F, perceel 1377B		
Oppervlakte betrokken percelen	564 m²		
Oppervlakte plangebied	564 m²		
Oppervlakte geplande bodemingrepen	195 m²		
Bounding box in Lambert-coördinaten:	zuidwest: noordoost:	X: 104517.74 X: 104577.33	Y: 194160.04 Y: 194194.75

1.2 SAMENVATTING VAN HET VOORONDERZOEK

RAAP België voerde een archeologisch vooronderzoek uit in het plangebied Appelbrugparkje te Gent. Dit gebeurde in functie van het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen. Het archeologisch vooronderzoek heeft tot doel na te gaan of er kans is op de aanwezigheid van waardevolle archeologische resten.

Er zijn gegevens verzameld over de aardkundige, archeologische en historische context van het plangebied. Op basis daarvan is een archeologische verwachting opgesteld en is er nagegaan wat de invloed is van de werken op het archeologisch erfgoed. Deze onderzoekstappen hebben geleid tot een advies.

Topografisch gezien situeert het plangebied zich ten noordwesten van de Zandberg, in de lagere gronden aan de Leie en de Lieve. De bodem staat gekarteerd als antropogeen ter hoogte van het plangebied. De quartaire afzettingen bestaan uit profieltype 3a. Hierbij

¹ Voor elke fase van vooronderzoek is een projectcode bekomen bij het agentschap Onroerend Erfgoed. Deze projectcode is op alle documenten van het vooronderzoek, registratie, verpakking van vondstenmateriaal en verpakking van stalen aangebracht.

bestaat de onderste laag uit fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen). Deze eenheid ontbreekt mogelijk. De afzettingen worden bedekt door eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen en/of hellingsafzettingen van het Quartair. Deze afzettingen zijn mogelijks afwezig. Ze worden op hun beurt bedekt door fluviatiele afzettingen (organochemisch en perimarien inclusief) van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan).

De archeologische waarnemingen in de omgeving van het plangebied getuigen van de middeleeuwse en vroegmoderne wooncultuur binnen stedelijke context. De Houtlei werd voor 1191 gegraven en mondde uit waar de Lieve de Leie ontmoet, ter hoogte van het plangebied. De Houtlei verdeelde de huidige Jan Breydelstraat in twee delen, verbonden door een brug. In 1887 werd beslist tot demping van de Houtlei en eenmaking van de twee straatgedeeltes. Nadien bleek de aflijning van de Jan Breydelstraat te smal. In de jaren 1920 ontstond een ruime opening na de sloop in functie van verbreding van de straat. Deze leverde fraaie zichten op vanaf het Groot Vleeshuis richting Hotel de Coninck en vice versa. Eind de jaren 20 werd gepleit voor het behoud van deze zichten. Dit is het moment waarop het grasveld definitief tot park werd omgedoopt.

Op basis van de topografische ligging in de lager gelegen gebieden van de Leie en de Lieve geldt een eerder lage verwachting voor zowel steentijdartefactensites als sporensites. In het noorden van het plangebied wordt een dempingspakket verwacht van de Oude Houtlei, in het zuiden mogelijks sporen van middeleeuwse en de vroegmoderne bebouwing die gesloopt werd in de jaren 20.

De geplande ingrepen zijn eerder beperkt, zowel in omvang (ca. 195 m²) als in diepte (ca. 0 – 50 cm). De mogelijks diepere verstoringen zijn zeer lokaal (regenwaterput). Echter vereisten de zoeksleuven om de kademuur te lokaliseren wel een archeologische begeleiding. Deze werd uitgevoerd op 25 en 26 maart en kon de verwachtingen uit het bureauonderzoek inlossen. De kaaimuur werd op de drie locaties effectief aangesneden. Het verwachte verloop werd bevestigd door de opmetingen die gebeurd zijn tijdens het vooronderzoek. De kaaimuur wordt in situ bewaard en verder opgewerkt om opnieuw zichtbaar te maken bij de herinrichting van het park.

2 GEMOTIVEERD ADVIES

In dit hoofdstuk voorafgaand aan het feitelijk programma van maatregelen (al dan niet bestaande uit meerdere onderdelen) wordt duidelijk gemaakt waarom er op basis van het archeologische vooronderzoek al dan niet aanvullend archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd in het kader van het dossier waar deze archeologienota deel van uitmaakt.

2.1 DE VOLLEDIGHEID VAN HET UITGEVOERDE VOORONDERZOEK

Op basis van de in het verslag van resultaten beschreven delen van het archeologische vooronderzoek kan een gegronde uitspraak worden gedaan over de aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed. Er is op basis hiervan een archeologische verwachting opgesteld en de afweging voor de noodzaak tot verder vooronderzoek heeft een voldoende gefundeerde conclusie opgeleverd. Er kon tenslotte in voldoende mate een besluit worden genomen over de impact van alle geplande werken op eventueel aanwezige archeologische resten. Het uitgevoerde vooronderzoek is daarom in volledigheid uitgevoerd.

2.2 DE AAN-/AFWEZIGHEID VAN EEN ARCHEOLOGISCHE SITE

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat het plangebied een matige archeologische verwachting kent. In het noorden situeren zich volgens de historische kaarten de dempingspakketten van de Oude Houtlei. In het zuiden van het plangebied bestaat de kans op het aantreffen van oude bewoningssporen van de voormalige bebouwing. Centraal doorkruist de oude kaaimuur het plangebied. Deze werd opgespoord door middel van drie proefputten. Naast de oude kaaimuur werden tijdens het uitgevoerde vooronderzoek geen archeologische sporen aangetroffen.

2.3 IMPACTBEPALING

De geplande werken zijn eerder beperkt in omvang en diepte. In het zuiden van het plangebied vindt voornamelijk een ophoging plaats van ca. 50 cm aan de oostelijke zijde. De afgraving in het noordelijk deel is eerder beperkt en situeert zich tot ca. 30 cm -mv. Lokaal vinden er enkele diepere uitgravingen plaats voor onder meer een regenwaterput en een wadi rond het mussenbad. Deze laatste heeft een diameter van ca. 3,5 m en een diepte van 50 cm. Tenslotte worden enkele jonge bomen aangeplant. Deze diepere ingrepen zijn zeer beperkt in omvang en situeren zich bovendien naar alle waarschijnlijkheid in het dempingspakket van de Oude Houtlei. Hier geldt een eerder laag potentieel op kenniswinst.

2.4 WAARDERING VAN DE ARCHEOLOGISCHE SITE

Tijdens het vooronderzoek werd de oude kaaimuur gelokaliseerd. Er werden verder tijdens het vooronderzoek geen archeologische niveaus aangetroffen.

2.5 BEPALING VAN DE MAATREGELEN

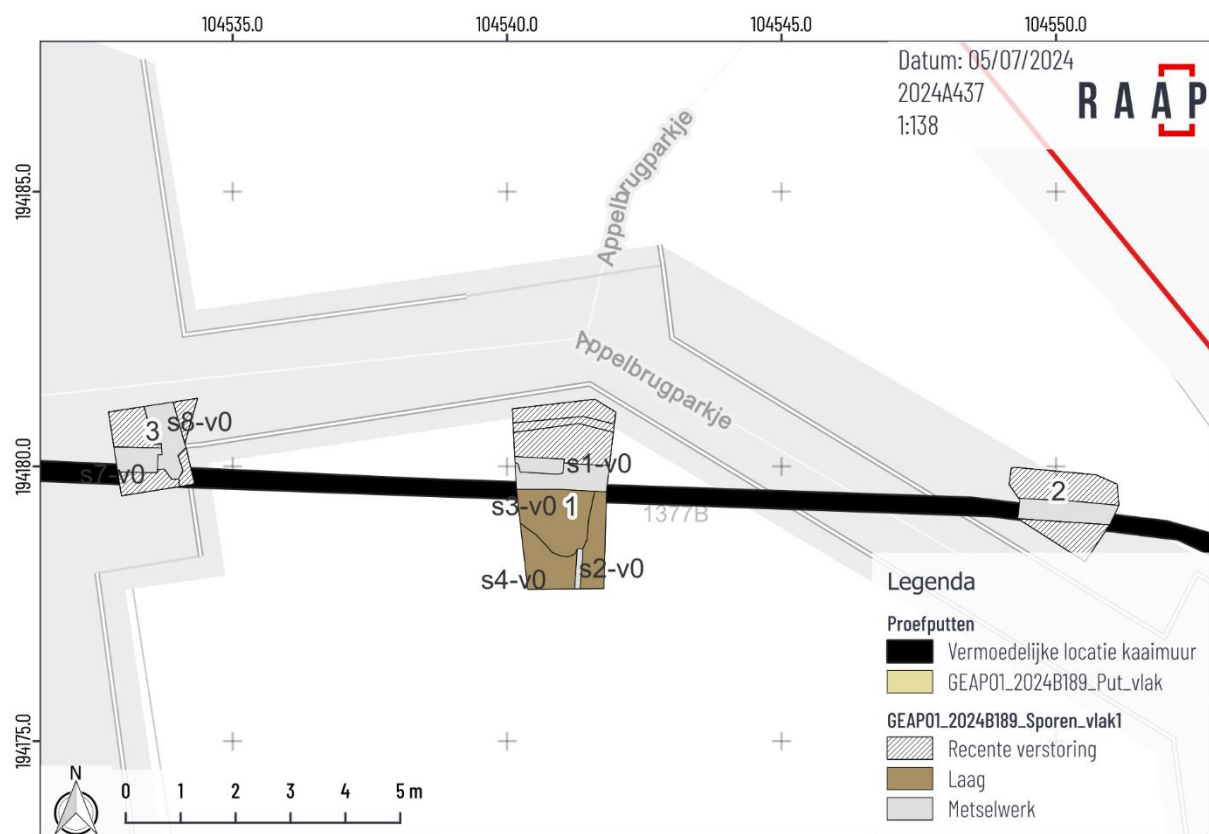
In het volgende hoofdstuk (of de volgende hoofdstukken indien er meerdere maatregelen in parallel worden geadviseerd) wordt gespecificeerd welke maatregelen aan de voorgenoemde conclusies van het gemotiveerde advies worden gekoppeld.

3 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN – BEHOUD IN SITU

3.1 AFBAKENING VAN HET TERREIN WAAR ARCHEOLOGIE IN SITU BEHOUDEN DIENT TE WORDEN

Tijdens het vooronderzoek werd de oude kaaimuur opgespoord en gelokaliseerd op basis van drie proefputten. De kaaimuur wordt behouden, opnieuw opgebouwd en visueel zichtbaar gemaakt tijdens de herinrichting van het park. Voor de oude kaaimuur geldt dus een behoud in situ.

In de volgende paragrafen zal uiteen worden gezet welke maatregelen er genomen moeten worden om archeologische resten veilig *in situ* (in de bodem) te behouden bij het uitvoeren van werken.

Figuur 1. Locatie van de oude kaaimuur geprojecteerd op het kadasterplan. Bron: AGIV, 2021.

3.2 STRATEGIE BEHOUD IN SITU

De kaaimuur werd aangetroffen op een hoogte van +8,5 m TAW in het westen, +7,7 m TAW centraal en +7,15 m TAW in het oosten van het plangebied. Vanaf deze hoogte zal de kaaimuur terug opgebouwd worden in metselwerk. Aan de oostelijke zijde wordt ook een natuurstenen deksteen voorzien. De nieuwe hoogte van de kaaimuur wordt voorzien op +9,80 m TAW in het westen, +8,40 m TAW centraal en +7,65 m TAW in het oosten.

Wanneer de kaaimuur opnieuw opgespoord wordt door de aannemer dient dit met de nodige omzichtigheid te gebeuren. De locatie en diepteligging van de structuur zijn immers gekend. De structuur dient gevrijwaard te worden van afbraak. De structuur wordt opnieuw geprofileerd bij de herinrichting van het park.

3.2.1 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er worden binnen dit programma van maatregelen geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk voorzien.

4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN – VRIJGAVE

Voor het overig deel van het plangebied wordt geen aanvullend archeologisch onderzoek geadviseerd in het kader van deze archeologienota en de bijbehorende vergunningsaanvraag.

Wel blijft de meldingsplicht gelden bij toevalsvondsten (ofwel de vondst van een roerend of onroerend goed met archeologische erfgoedwaarde, zoals deze omschreven wordt in Artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013). Dit geldt voor vondsten gedaan buiten de context van archeologisch vooronderzoek, archeologische opgravingen, of gebruik van een metaaldetector.²

² Procedure: een archeologische toevalsvondst dient binnen drie dagen gemeld te worden aan het agentschap Onroerend Erfgoed, waarbij de vondst en haar vindplaats beschermd worden tot tien dagen na het vinden. De melding kan gemaakt worden via de website: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/vondstmeldingen/toevalsvondsten/formulier>

5 BIBLIOGRAFIE

UITGEGEVEN BRONNEN:

ONUITGEGEVEN BRONNEN:

GERAADPLEEGDE WEBSITES:

GERAADPLEEGD KAARTMATERIAAL:

AGIV (2021) ORTHOFOTOMOZAÏEK, MIDDENSCHALIG, WINTEROPNAMEN, KLEUR, MEEST RECENT, VLAANDEREN. 2020.03. AGENTSCHAP INFORMATIE VLAANDEREN. BESCHIKBAAR OP: [HTTP://WWW.GEOPUNT.BE](http://www.geopunt.be).

AGIV (2023) AGENTSCHAP VOOR GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: GROOTSCHALIG REFERENTIEBESTAND (GRB). BESCHIKBAAR OP: [HTTP://WWW.GEOPUNT.BE/CATALOGUS/DATASETFOlder/7c823055-7bbf-4d62-b55e-f85c30d53162](http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/7c823055-7bbf-4d62-b55e-f85c30d53162).

OVERIGE BRONNEN:

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED (2019) CODE VAN GOEDE PRAKTIJK VOOR DE UITVOERING VAN EN RAPPORTERING OVER ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK EN ARCHEOLOGISCHE OPGRAVINGEN EN HET GEBRUIK VAN METAALDETECTOREN (VERSIE 4.0). VLAAMSE OVERHEID.

6 LIJSTEN VAN OPGENOMEN FIGUREN EN TABELLEN

6.1 FIGUREN:

Figuur 1. Locatie van de oude kaaimuur geprojecteerd op het kadasterplan. Bron: AGIV, 2021..... 7

6.2 TABELLEN:

Tabel 1. Administratieve gegevens..... 4